משנה · אחרונים · פתח עינים · סדר זרעים

פתח עינים על משנה מעשרות

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

פתח עינים על משנה מעשרות

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/פתח-עינים-על-משנה-מעשרות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
משנה ג 4
פרק ג 4
משנה א 4
פרק ד 5
משנה א 5

פרק ב

משנה ג

המעלה פירות מן הגליל ליהודה או עולה לירושלם אוכל מהם עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך וכן בחזרה. מכאן הביא ראיה הרב עדות ביעקב סי' פ"ד למה שנסתפק רבינו יהודה בן קולונימוס והביאו המרדכי פ"ק דבתרא באדם שהוא נודד למרחקים להביא טרף לביתו ונתנו לו ק"ק זוז בעיר אחד אם צריך לחזור לביתו ולהוציאם דהא יש לו ק"ק זוז וכתב משם הרש"ך דכל זמן שלא יחזור לביתו הוי כפעם אחת ויש להכריע כהרש"ך דהא הכא גבי מעשר דאוריתא כיון שדעתו כשלקט הפירות היה להוליכן ולמוכרן ביהודה אזלינן בתר דעתו ולא הוקבעו למעשר אפילו לן בדרך וכו' כ"ש וק"ו בנדון זה דהוא דרבנן דיש לנו לילך בתר דעתו וכו' וכל זמן שלא חזר לביתו הוי כפעם אחת עכ"ד:

ולי ההדיוט אין הנדון דומה לראיה כלל דהכא דין מעשר תלוי אם נאכל עראי או קבע דאם הוא עראי פטור ומשו"ה דינא הוא דאזלינן בתר דעתיה כי אותה אנחנו מבקשים אם הוא עראי ופטור או קבע וחייב והכא ודאי אמרינן כי מלקט פירות למוכרן למקום אחר כל העושה כן ודאי הכל עראי אצלו עד שיגיע למקום שהוא הולך ושפיר. אמנם התם בצדקה אינו תלוי בדעתו רק דינא הוא דמי שיש לו ק"ק זוז לא יטול ואימור דכל שבאו לו ק"ק זוז לא יטול ודעתו בזה אינו מועיל כלל כמבואר והספק במקומו רק שמהרש"ך הכריע כן מסברא ועיין מ"ש הרדב"ז בתשו' דפוס ויניציא סי' תשי"ד שצדד כמה צדדים וסברות וק"ק דלא זכר מהמרדכי:

אמנם לי הצעיר נראה דיש מקום ללמוד ממשנתנו מ"ש אלוף התורה הרב המושלם מהר"י שאול בספר קול יעקב בשו"ת סי' ג' דמי שהולך ממקום למקום ודרך הלוכו עובר בעיירות גדולות דלא יברך הגומל עד שיגיע למחוז חפצו ע"ש ויש דמות ראיה ממשנתינו דהכל נקרא עראי עד שיגיע למקום שחשב וה"ה זה הגם שעבר בכרכים ועיירות גדולות ולן כל זה נקרא שעומד בדרך ודוק הטב:

פרק ג

משנה א

בניו ובני ביתו אוכלין ופטורים. בירושלמי פריך ואין להם מזונות כמ"ד אין מזונות לאשה מדברי תורה. מכאן הוכיח הרב פר"ח בלקוטיו לאורח חיים סי' רצ"ח דכי אמרינן בני ביתו אשתו בכלל וזו ראיה לרש"י ז"ל בברכות דף כ"ד שכתב דאשתו בכלל בני

ביתו וקשיא על התוס' שם שהקשו על רש"י דלא אשכחן אשתו דמקריא בני ביתו ע"ש והרי הירושלמי פשיטא ליה דאשתו בכלל בני ביתו ע"ש והוא תמיהא קיימת על התוס' ומה גם לתוס' ישנים כ"י שכתבו התם דלא אשכחן בשום מקום דקרי לאשתו בני ביתו. ותו ק"ק על התוס' דבפרק ערבי פסחים (פסחים דף צ"ט) ד"ה לא יפחתו לו מד' כוסות דמשמע מדבריהם דארחא דמילתא דאשתו בכלל בני ביתו וחדיתו לחד שינויא דאין אשתו בכלל בני ביתו ע"ש:

פרק ד

משנה א

הכובש וכו' הרב תוספת י"ט הביא דברי מרן בכסף משנה. והרדב"ז בביאורו כתב קרוב לדברי מרן ע"ש. ובאמת שהוא תימה על מרן והרדב"ז והרב תי"ט איך לא זכרו מ"ש הרמב"ם פ"ה דין י"ד אחד המבשל ואחד השולק ואחד הכובש קובע. ואע"ג דאין מזה סתירה לדבריהם דאימא דכובש שכתב הרמב"ם פ"ה היינו מים ומלח ולא חש שנטעה דהוא בחומץ דכבר פ"ג כתב דששה דברים קובעים ולא מנה חומץ וא"כ ממילא מוכרח לפרש הכובש שכתב פ"ד במלח. אבל מ"מ הגאונים הנז' הו"ל להזכיר דבריו שבפ"ה. והרב משנה למלך פ"ג כתב וז"ל כתב מרן וי"ל דעת רבינו מאחר שלא אמרו בירושלמי חומץ קובע כמ"ש מלח קובע עכ"ל שחומץ אינו קובע ועיין פ"ה דין י"ד וצ"ע עכ"ל ואם כונת הרב דמשם מוכח דחומץ קובע הפך מרן לק"מ דיש לומר כובש במים ומלח כדכתיבנא בעניותין ואולי אין כונתו רק לדקדק דהו"ל להביא דבריו שם ולפרשם ודוק הטב: